

N:o 116.

Af herr **D. Persson** i Tällberg, om ändring af 2, 20 och 21 §§
i lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jord-
afsöndring.

I lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 stadgas bland annat i 2 § rörande egostyckning följande: »Sådan egostyckning vare dock tillåten allenast å hemman, hvilket antingen icke legat i samfällighet med annat hemman eller ock blifvit ur samfällighet utbrutet genom sådan delning, att hemmanets egor icke må utan egarens samtycke med annan mark intagas i skifte i annat fall, än som omförmäles i 3 § 3 mom. af skiftesstadgan». Och 21 § samma lag rörande jordafsöndring har följande lydelse: »Afhandling rörande jordafsöndring för alltid, hvilken handling skall innehålla så noggrann beskrifning å den afsöndrade jordens storlek, läge och gränser, att någon osäkerhet derom ej kan uppstå, skall ingifvas till Konungens befallningshafvande, som har att, derest afhandlingen så väl med hänsyn till afsöndringens storlek som ock i öfriga afseenden är med denna lag öfverensstämmande, meddela fastställelse å afsöndringen samt åsätta lägenheten nytt namn och nummer.

Innan ärendet af Konungens befallningshafvande afgöres, må, der så nödigt finnes, yttrande af landtmätare inhämtas».

Beträffande frågan om rätt till egostyckning enligt berörda lag kan man säga, att i allmänhet sådan får ske endast rörande sådana hemman, som undergått laga skifte, hvadan de hemman, hvilka undergått allenast så kalladt storskifte icke få åtnjuta förmånen af rätt till styckning.

Att berörde lag det oaktadt skall komma att främja ett af de ändamål hvarför densamma hufvudsakligen tillkommit, nemligen beredande af lättnad för mindre bemedlade att bilda egna hem med tillhörande jordbruk, det är jag villig att erkänna. Och om denna lag icke hade någon annan uppgift att fylla, så vore emot densamma ej så mycket att anmärka. Men med anledning af de säregna förhållanden, som äro rådande i Dalarne rörande jordbruksfastigheterna, så är lagen i fråga, sådan den nu är, icke allenast betydelslös, utan i vissa afseenden rent af hinderlig och skadlig.

Jag vill ingalunda framställa något klander emot de personer och myndigheter, som förberedt nämnda lagförslag; men om man granskar såväl komiterades som de inom vederbörande departement utarbetade lagförslag, som ock myndigheternas deröfver afgifna yttranden, så finner man, att icke sådan hänsyn tagits till de i Kopparbergs län rådande säregna förhållanden som önskligt hade varit.

Ty inom en stor del af Kopparbergs län har nemligen sedan många år tillbaka, genom en långt drifven hemmansklyfning, en sådan styckning af jorden egt rum, att ett rationellt jordbruk derstädes är nästan omöjligt.

På senare tiden har dock allmogen kommit till insigt om det skadliga och för jordens rätta bruk menliga i ett sådant styckningssystem, hvarför man börjat att återköpa och inköpa sådana jordlägenheter eller rättare jordbitar, som ligga intill de stycken man förut har, för att på sådant sätt sammanföra sina jordbitar så vidt möjligt är och lokala förhållanden det medgifva; och det är just i detta afseende som egostycknings- och afsöndringslagen hos oss i Kopparbergs län får en helt annan uppgift att fylla än på de flesta andra ställen.

Huru besynnerligt det än kan förefalla mången, så ställer sig dock saken i verkligheten så, att vi inom Kopparbergs län behöfva få rätt att tillämpa egostyckningslagen för att få hemmansdelarne eller kanske rättare brukningsdelarne *större* och bättre sammanförda än hvad de förut äro.

De flesta socknar i Kopparbergs län hafva undergått endast stor-skifte, och egostyckningslagen får således der icke tillämpas, hvadan stora svårigheter möta för att af- och till hvarandra köpa och sälja jord.

Häremot kan visserligen den invändningen göras, att man blott har att tillämpa den genom samma lag fullständigt frigifna rätt till hemmansklyfning, och att sålunda intet hinder möter att på samma sätt som hittills köpa och sälja huru litet jordområde som helst. En sådan invändning kan vara teoretiskt riktig, men i praktiken stöter man dock på *dels* den svårigheten, att vid en fastighetstransaktion enligt lagen om hemmansklyfning

måste äfven den till inegojorden hörande skogsmark ingå, dervid det ofta händer att den, som har en från sig aflägsen men intill en annan persons egendom gränsande inega, som han gerna skulle vilja sälja, men den till samma ega hörande eller åbelöpande skog har han sparat och vill för den skull icke afyttra densamma till något pris, och hvilken skog den andre åter icke anser sig hafva råd att köpa; och *dels* kan köparen till en enligt lagen om hemmansklyfning förvärfvad fastighet icke vara förvissad om att vid ett eventuellt blifvande laga skifte få behålla hvad han på sådant sätt förvärfvat.

Det är således en afsevärd skilnad i besittningsrättens betryggande, om fastigheten är förvärfvad efter den ena eller den andra arten af dessa lagar: egostyckning eller hemmansklyfning.

Rörande åter hvad som i samma lag stadgas om jordafsöndring, så är dermed förenad en procedur, som, enligt min uppfattning, förorsakar både onödig tidsutdrägt och afsevärda kostnader. Jag åsyftar stadgandet i 21 §, att Konungens befallningshafvande skall pröfva och fastställa afsöndring, innan lagfart får meddelas.

Att det funnits en stark opinion för borttagande af berörda bestämmelse framgår bäst deraf, att lagutskottet vid 1896 års riksdag ur sitt förslag uteslöt ifrågavarande bestämmelse och motiverade dervid sin åtgärd på följande sätt: »Ur förslaget angående jordafsöndring har utskottet utslutit bestämmelsen om afsöndringens fastställande af Konungens befallningshafvande och detta i syfte att minska kostnaderna för jordafsöndring, helst utskottet håller före, att vederbörande underrätt väl är i stånd att vid lagfartsärendets handläggning egna afsöndringens beskaffenhet den pröfning, som kan finnas erforderlig.»

Då förslaget den 7 maj samma år företogs till behandling i Riksdagen godkände Andra Kammaren utan votering lagutskottets förslag; men Första Kammaren deremot antog Kongl. Maj:ts förslag, hvadan frågan sedan hänvisades till lagutskottet för sammanjemkning, dervid lagutskottet frångick sin förut intagna ståndpunkt och hemstälde om bifall till det af Första Kammaren fattade beslut.

När ärendet sedan den 13 maj åter förekom till behandling i Andra Kammaren uppstod dervid eu liflig debatt, och förslaget antogs med endast en rösts majoritet, eller med 74 röster mot 73.

Häraf finner man, att åsigtarna redan vid lagens antagande voro mycket delade rörande lämpligheten af omförmälda stadgande.

Att lagen rörande såväl egostyckning som jordafsöndring icke är

lämplig för större delen af Kopparbergs län, har jag redan sökt att bevisa. Och med hänsyn till de i nämnda län rådande säregna jordförhållanden har man vid lagstiftningen långt före det nya institutet, egostyckningens införande, fästat vederbörligt afseende.

Så till exempel när kongl. förordningen den 19 december 1827 rörande hemmansklyfning och jordafsöndring utfärdades, förklarades, att densamma ej skulle tillämpas i Stora Kopparbergs län. När denna förordning sedermera upphäfdes genom kongl. förordningen den 6 augusti 1864 om hemmansklyfning och jordafsöndring, förklarades på samma gång, att icke heller den skulle tillämpas i Stora Kopparbergs län.

Häraf torde framgå, att mina anmärkningar emot 1896 års lag i ämnet äro motiverade af faktiska förhållanden, som råda inom den ort jag representerar.

Och som ytterligare stöd för min åsigt och till bevis för att ett trängande behof föreligger till att få en ändring i omförmälda lagstadganden, tager jag mig friheten åberopa en till Konungen ingifven underdånig anhållan om speciallagstiftning för Kopparbergs län i omförmälda ämne, hvilken anhållan är daterad Dalarne i september 1897 och undertecknad af domhafvandena herrar Emil Köningsfeldt, H. Claëson, Fab. W. von Koch och Th. af Callerholm samt förste landtmätaren i länet herr C. O. Widmark; och är nämnda anhållan, med uteslutande af ingressen, af följande lydelse: »God anledning förefinnes nog att hoppas, att de beräknade fördelarne af den nya lagstiftningen för riket i allmänhet komma att blifva verkliga, men för största delen af Kopparbergs län blir förhållandet alldeles motsatt. Der får till följd af nya lagens bestämmelser icke egostyckningsförfarandet användas, i dervarande små förhållanden skall förbudet mot lagfart å jordafsöndring, förr än fastställelse af afsöndringen skett, verka afskräckande genom de dermed förenade formaliteter och kostnader samt risken af afslag på grund deraf att mera än en femtedel af den i detta afseende mycket betydelselösa arealen förut afsöndrats, der kommer förty lagen att verka såsom en menlig hämsko på det fria ordnandet af jordförhållandena, hvilket är desto mera tryckande, som behovet af lättnader derutinnan för visso är större der än för riket i allmänhet, och befolkningen der sedan lång tid tillbaka fått, sig till gagn och trefnad, vänja sig med ett sådant, af förhållandenas bjudande makt framkalladt fritt ordnande.

Huru hämmande af utvecklingen så väl i fråga om jordbruk som skogsskötsel inom länet de genom den nya lagstiftningen lagda hinder för ett fritt ordnande af förhållandena skola verka, torde ej vara svårt att inse.

Hemmansklyfningen, alldeles lemnad fri i nya lagen, skulle hädanefter vara nästan enda medlet, då man ville för all framtid förvärfva eganderätt till mark från heuman i norra och östra Dalarne, men då blefve man ock nödsakad att taga andel i såväl in- som afrösningsjord efter sin lott i hemmanet och förty, om man ville förvärfva en inega eller odlingslägenhet, tillhörande inrösningsjorden, blefve man tvungen belasta sig med afrösningsjord, som man ej behöfde eller åstundade och som kanske säljaren ej utan en betydande prishöjning ville afyttra, äfvensom tvärtom, i fall man ville åtkomma ett skogskifte, man skulle vara tvungen på samma gång köpa inegor, hvilka egde vida högre värde för säljaren än för köparen, och skulle således i båda fallen ens behof af jordförvärf betydligen försvåras, göras besvärligt och fördyras.

Att nya lagen medför dessa svårigheter för en stor del af Kopparbergs län, har sin förnämsta grund deri, att enligt 2 § i lagen om egostyckning sådan endast tillåtes från hemman, som undergått laga skifte eller äro enstaka, och att rörande laga skiften i Kopparbergs län gälla undantagsstadganden, som göra, att man svårligen kan tänka sig laga skiften derstädes komma att i anmärkningsvärd mån ske. Det fordras nemligen enligt dessa undantagslagar för erhållande af laga skifte ej allenast att förrättningsmännen skola förklara, att sökt laga skifte medför mot kostnaderna svarande fördelar, utan ock enkel pluralitet derför bland delegarne, under-det deremot två tredjedels pluralitet för laga skifte framkallar sådant öfver hela skifteslaget, äfven der skiftet är öfverflödigt, och på detta sätt blifva äfven de genom storskiftet enskiftade hemmanen pligtiga i skifte ingå. Än större villrådighet uppstår för bedömande om ett hemman i Kopparbergs län kan komma att ingå i laga skifte eller ej derigenom, att man ej med visshet kan säga omfånget af ett skifte inom det länet, då skäl finnas såväl derför, att skifteslaget omfattar hvad vid storskiftet utgjort ett skifteslag, socknen, som för att skifteslaget skall inskränkas till hvarje vid storskiftet utbruten by.

Dessa undantagsstadganden hafva sin tillämplighet på de stora trakter af Kopparbergs län, der storskiften antingen på statens bekostnad helt och hållet eller med dess understöd blifvit verkställda och, så länge dessa undantagslagar bibehållas, kan man, som redan blifvit sagdt, ej vänta, att laga skiften derstädes annat än undantagsvis komma till utförande, på samma gång man ej kan med visshet påstå att inskiftade hemman skola vara fria från att ingå i laga skifte. Tillämpning af egostyckningsförfarandet synes sålunda ej ens lagligen kunna ske å enstaka hemman, som ej blifvit genom laga skiften utbrutna.

För att emellertid i fråga om egoförvärf Kopparbergs län ej må blifva mera vanlottadt än riket i öfrigt, lär vara nödigt, att undantagslagar äfven i fråga om egostyckning och jordafsöndring utfärdas för denna landsdel, hvilket synes desto naturligare, som i dessa hänseenden utfärdade lagar stödjä sig på gällande skiftesstadga.

Detta samband emellan skiftes- och jordafsöndringsförfattningarne gör det fullt berättigadt att fordra, att den ort, som eger undantagslag i det ena afseendet, äfven erhåller sådan i det andra.

Det första, som erfordras såsom undantag för Kopparbergs län, i hvad angår jordupplåtelse från hemman, är, att derstädes egostyckning får ega rum äfven från hemman, som fått sitt egoområde genom storskifte bestämdt.

Att ett sådant hufvudstadgande i särskild jordafsöndringslag för ofta nämnda län mycket väl kan införas och kommer att utgöra en naturlig utveckling af de genom undantagslagar uppkomna säregna förhållanden derstädes, torde framgå af följande beskrifning öfver de storskiften i det länet, som af storskiftes- och afvittringsverket derstädes blifvit verkställda.

Dessa skiften hafva skett sockenvis, i Stora Tuna dock särskildt för stora sockendelar, och äro af två olika slag, de som blifvit verkställda före år 1859 och de, som egt rum efter denna tid. Båda hafva det gemensamma, att inegorna fullständigt delats man och man emellan eller åt hvarje hemman och hemmansdel, men skogsmarken endast byvis. Vid båda slagen har hvarje hemmans egovälde blifvit på det allra nogaste bestämdt, hvad inegorna angår så till läge och gränser som areal och uppskattning, men för skogsmarken endast i andelar af bysamfälligheter, hvilka andelars storlek i jemförelse med grannarnas andelar och hela byalagets uppskattade skogstillgång fullt exakt angifves genom uppskattningssummor, hvilka så för åboandelarne som för byn blifvit bestämda efter den åbo och by tilldelade uppskattade inegojorden. Mantal, befintligt äfven i Dalarne på 1600-talet, har derefter till följd af den långt drifna hemmansklyfningen alldeles bortfallit och kan numera ej fås reda på annat än för hela socknen samt kronohemman, hvilka nästan uteslutande utgöras af nuvarande eller forna boställen. Hvad som deremot i dessa nejder angifver hemmans och hemmansdelars relativa storlek och därför enbart begagnas vid taxering och dylikt, är den hemmanen vid storskiftet tilldelade, uppskattade inegojord, hvilken ock legat till grund för skogsdelningen. Denna uppskattade inegotillgång utvisar, då densamma finnes utförd i 1000-delar af kappland, på ett minutiöst sätt hemmans eller hemmansdels storlek. Ofta begagnas ej tunnland och kappland, utan uppskattningssummor enligt ett

äldre sorts ytmått, spannland, snesland och bandland, hvarvid ej sällan allt nedreducerats till bandland, som i dagligt tal kallas grader. Då hemmansmåttan äro i storskifteshandlingarne angifna till åttiondedelar af bandlandet, graden, och ett bandland motsvarar 36 quadratalnar, finner man, hvilket ytterligt noggrannt mått för hemmans storlek här nyttjas, ett mått, som för den allra minsta jordlägenhet kan användas samt riktigt och noggrannt bestämma äfven sådan lägenhets förhållande till såväl socknar som hela hemman. Om tunnland och kappland eller bandland användes är likgiltigt, ty båda afse samma sak eller de uppskattade inegorna.

Byskogarne äro vanligen efter storskiftets slut åbovis fördelade, hvarvid i afseende å fastställelse högst olika grundsatser blifvit följda, enär sådana förrättningar dels erhållit fastställelse å egodelningsrätt såsom laga skiften, dels af Kongl. Maj:ts befallningshafvande eller egodelningsrättsordförande förklarats vara under lemnad besvärstid icke öfverklagade, hvarom bevis då tecknats å tillhörande kartor, hvarjemte äfven ofta, med tillämpning af 94 § i kongl. skiftesstadgan, intet i fastställelseväg blifvit vid förrättningar af denna art åtgjort. Detta vacklande vid behandling af skogsåbodelningar kommer ock säkerligen att förorsaka, om ej undantagslag rörande jordupplåtelse erhålles för Kopparbergs län, att behandlingen af frågan angående egostyckning å mark, som tillhör skogsområde, hvarå faststaldt laga skifte finnes, blir osäker och vacklande.

Detta är gemensamt för de båda slagen af storskiften, bekostade och understödda af staten. Skilnaden emellan före 1859 och efter detta år verkställda storskiften är dock ganska stor.

Vid dem före 1859 egde ej skiftesförrättaren att föreskrifva utflyttning af hemman och lägenheter, utan var tvungen att utlägga egorna efter bostaden och, då Dalahemmanen voro sammanbyggda i mycket stora byar, blef en naturlig följd deraf, att till hvarje hemmanslott måste utläggas en mängd inegoskiften, somliga, synnerligast fäbodegor och ängslotter, på flera mils afstånd från gården och gårdsskiftet. Kostnaden för brukningen af dessa aflägsna egor öfverstiger i allmänhet vida afkastningens värde, och en klokt beräknande person har då ej annat val än att antingen för billigt pris afyttra dem till någon, för hvilken de äro beqvämt belägna, eller ock låta dem ligga obrukade och således ej ens lemna medel till de egarne vidlådande utskylder.

Den förra åtgärden torde böra befrämjas och den senare förebyggas, men härtill fordras åtminstone den negativa medverkan af lagstiftningen,

att den ej genom förbud och stränga formaliteter ställer sig hindrande i vägen för dylika köpeaftal.

År 1859 utkom ett nådigt bref, huru storskiftena i Kopparbergs län skulle försiggå, och deruti förekomma två viktiga bestämmelser, den ena, att utflyttningar skulle vid storskiftena ske och understöd till desamma af statsmedel lemnas, och den andra, att vid storskiftena kongl. skiftesstadgan skulle i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Goda följder häraf visa sig tydligt derutinnan, att egoutdelningen vid storskiftena efter 1859 rättvisligen kunnat ske i ett fåtal inegoskiften och förty hemmansegorna så sammanföras, att dessa yngre storskiften kunna sägas endast till namnet vara storskiften, men till gagnet laga skiften, och det lider intet tvifvel, att dessa senare storskiften i Kopparbergs län äro verkställda vida bättre och i större öfverensstämmelse med kongl. skiftesstadgans föreskrifter än en mängd laga skiften i andra delar af riket under 1830- och 1840-talen, då motståndet mot bestämmelserna i skiftesstadgan mångenstädes var så stort, att landtmätare undveko att följdriktigt tillämpa desamma.

Det sagda torde vara tillräckligt att ådagalägga, det storskiftena inom Kopparbergs län äro så beskaffade, att derstädes hemman, som undergått storskifte, må blifva föremål för egostyckning, och redan genom tillåtelsen att göra egoskiften från storskiftade hemman är ett stort steg taget till gagn för länets inbyggare, men åtskilligt derutöfver torde ock böra föreskrivas.

Det reducerade jordtalet, såsom i dagligt tal inegojordsuppskattningen kallas, har vid storskiftena blifvit på det fullständigaste sätt angifvet för hvarje hemmansdel, och då skogstilldelningen derefter är verkställd, uttrycker densamma på det noggrannaste hemmans och hemmansdels storlek och godhet, och det blir mycket lätt att, sedan afrösningsjorden reducerats efter sitt värde till inrösningsjord, uträkna afsöndringens anpart deraf från hemman. Mantal deremot finnes i allmänhet ej, och ett kompliceradt uträknande af mantal till en jordlägenhet blefve blott en besvärlig räkneoperation och resultatet, funna mantalssiffran, värdelös, såsom hvarken inom orten på något sätt använd eller lemnande minsta begrepp om jordlägenhetens storlek och dylikt. Får endast reducerade jordtalet, graderna eller bandlanden och uppskattningssumman i inegorna ock blifva ett skattemått för egostyckadt område, kunde de allra minsta jordupplåtelse dermed bestämmas.

Då sådant af befolkningen noga känt mått för jord finnes, synes vid lagfart af jordafsöndringar vara nog, att bevis från storskiftshandlingarna lemnas öfver afsöndringen i fråga, innefattande uppgift om areala storleken,

hvaremot all pröfning hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande blir obehöflig, och, då hemmansklyfningar och egostyckningar äro fria i afseende å storlek, tyckas också jordafsöndringar i inskränkta mening böra blifva det, och sålunda inskränkningen till $\frac{1}{5}$ af hemmansområdet bortfalla.

I sammanhang med lagen om egostyckning och jordafsöndring hafva äfven förändringar i kongl. skiftesstadgan vidtagits, och deruti torde äfven för Kopparbergs län böra gifvas särskilda föreskrifter. Stadgandet att egostyckadt område är befriadt från att utan egarens medgifvande ingå i vanligt laga skifte, synes för Kopparbergs län, i händelse undantagslag der införes med rätt till egostyckning med endast storskifte såsom grund, böra erhålla någon inskränkning, och tillräcklig helgd eller orubblighet torde tillkomma denna sorts egostyckningar, om det stadgas, att vid laga skifte innehafvet skall utgöra delningsgrund för egostyckadt eller afsöndradt område och, i likhet med hvad rörande välbelägna och mera enstaka hemman inom riket i allmänhet är föreskrifvet i 85 § kongl. storskiftesstadgan, egare till egostyckadt område befrias från vidare ingående i laga skifte, än som oundgängligen erfordras för att bereda så bekvämt skifte för skiftesdelgarne i öfrigt, som belägenheten medgifver.

Under åberopande af hvad ofvan andragits och i öfvertygelse, att i motsatt fall mycken oreda och många tvister skola uppstå derigenom, att sannolikt många allmogemän, utan att lagfara sina fång, skola fortfara med försäljning af vissa, för dem ofördelaktigt belägna egor, våga undertecknade, som genom vår embetsställning nästan ständigt hafva de omtalade förhållandena för ögonen och känna allmogens klagan öfver de dem tillskyndade olägenheter, i djupaste underdånighet anhålla, att Eders Kongl. Maj:t i nåder täcktes gå i författning derom, att, i analogi med undantagslagen för Kopparbergs län i fråga om vitsord till laga skifte, äfven en undantagslag rörande egostyckning och jordafsöndring blifver för samma län utfärdad, hvilken lag torde böra innehålla:

a) tillstånd att genom egostyckning upplåta mark från hemman, som endast undergått storskifte;

b) att vid sådan egostyckning skall begagnas såsom måttstock för de olika delarne af styckadt hemman ej mantal utan det vid storskifte åsatta jordatal;

c) att äfven anparter i samfälda eller oskiftade skogsmarker må kunna genom egostyckning eller afsöndring från hemmanen skiljas, der genom storskifte och skogsåbodelningar finnes noga uppgifvet, huru stor del af hela skogen i fråga sådan anpart utgör;

d) att i likhet med hemmanskyfning och egostyckning jordafsöndringar äfven göras fria och att fastställelse å desamma af Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej erfordras utan endast pröfning med lagfarts meddelande, om afsöndringen är till läge och gränser i köpehandlingen så tydligt utmärkt, att tvetydighet derom ej förefinnes och att fastigheten kan i lagfartsboken åskådliggöras;

e) att, i händelse laga skifte kommer att ega rum inom skifteslag, dit egostyckadt eller afsöndradt område hör, sådant område skall njuta sitt innehaf till godo om nödigt pröfvas, att det i skiftet ingår, men att dess egare i allmänhet befrias från att i vidsträcktare mån i skiftet ingå än som oundgängligen erfordras för att bereda öfrige delegare i skifteslaget så redligt skifte, belägenheten medgifver.»

Öfver denna framställning infortrade Kongl. Maj:t Konungens befallningshafvandes i Kopparbergs län yttrande, hvilket ock afgafs och är af följande lydelse:

»Att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke har något att erinra mot framställningen derutinnan, att egostyckning må kunna ega rum från hemman, som undergått storskifte efter år 1859, samt att vid sådan egostyckning såsom måttstock för de olika delarna af styckadt hemman må begagnas ej mantal, utan det vid storskiftet åsatta jordatal;

att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke anser det möta öfverstigliga hinder för, att jordafsöndringar göras fria och att fastställelse å desamma af Konungens befallningshafvande ej fordras utan endast pröfning vid domstol vid lagfarts meddelande, om afsöndringen är till läge och gränser i köpehandlingen så tydligt utmärkt, att tvetydighet derom ej förefinnes, dock endast under förbehåll, att föreskrifter utfärdas derom, att vederbörande domhafvande blifva ålagda att på vissa bestämda tider om de vid häradsrätterna godkända afsöndringarna ingifva rapporter såväl till kongl. kammarkollegium som till Konungens befallningshafvande för att införas i derstädes förvarade jordeböcker;

att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser att, i händelse laga skifte kommer att ega rum inom skifteslag, dit egostyckadt eller afsöndradt område hör, sådant område bör åtnjuta de förmåner, som omförmälas i 85 § 2 mom. i skiftesstadgan; hvaremot Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke anser sig kunna tillstyrka, att äfven anparter i samfällda eller oskiftade skogsmarker må kunna genom egostyckning eller afsöndring från hemmanen afskiljas, då en sådan anparts läge och gränser i samfällighet icke kan så noga bestämmas, som i ofvanberörda kongl. förordning stadgas.»

Af detta yttrande finner man, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län i hufvudsak tillstyrkt den af domhafvandena och förste landtmätaren i länet gjorda framställning. Att Kongl. Maj:t befallningshafvande icke ansett sig böra förorda bifall till framställningen derutinnan, att egostyckningsförfarandet skulle få tillämpas äfven å de före år 1859 storskiftade hemman torde bero derpå, att petitionärerna uti sin framställning så skarpt markerat skilnaden emellan de storskiften, som verkställdes före och de, som verkställdes efter år 1859.

Det är visserligen sant, att genom kongl. kungörelsen om förändrade föreskrifter i afseende å besutenhets- och skiftesväsendet i Stora Kopparbergs län den 18 februari 1859 en väsentlig skilnad i lagstiftningen i berörda län inträdde, men i verkligheten är dock denna skilnad mindre än hvad man på grund af olikheten i dit hörande stadganden skulle hafva anledning att tro, ty ej så få utflyttningar egde äfven rum vid de storskiften, som verkställdes före år 1859, och många hemman sammanfördes också då så vidt möjligt var och lokala förhållanden det medgäfvos, så att enligt mitt förmenande giltiga skäl ej föreligga för att inom ett och samma län egostyckningslagen skulle få tillämpas å det ena hemmanet, under det att samma förmån icke skulle beredas ett annat, som i verkligheten ej företer någon annan skiljaktighet än att vara utbrutna ur samfällighet under en något olikartad lagstiftning. Jag tror därför, att det vore lämpligast att öfverlemna åt förrättningsmännen att i hvarje förekommande fall pröfva, huruvida hemmanet är af sådan beskaffenhet, att det med fördel kan styckas.

Rörande samma Kongl. Maj:ts befallningshafvandes afstyrkande deraf, att samfälda eller oskiftade skogsmarker skulle få genom egostyckning eller afsöndring från hemman afskiljas, så vill jag deremot erinra, att en andel i sådan samfällighet, när densamma vare sig genom egostyckning eller afsöndring utbrytes, blir på det allra tydligaste till både läge, gränser och innehåll utmärkt och angifven genom den landtmäteriförrättning, som i båda fallen måste försiggå, dervid både karta och beskrifning upprättas, hvilka tydligare angifva ett sådant områdes beskaffenhet än hvad som i de flesta fall är möjligt att åstadkomma vid afsöndring från ett genom laga skifte utbrutet hemman, derest landtmäteriförrättning dervid icke sker.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag värdsamt föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 att, hvad Kopparbergs

län beträffar, nedan angifna paragrafer måtte få följande förändrade lydelse eller tillägg:

2 kap. Om egostyckning.

2 §. Den, som under enskild eganderätt — —

Inom Kopparbergs län vare dock egostyckning tillåten äfven rörande sådant hemman, hvilket blifvit utbrutet endast genom storskifte, derest landmätaren eller, der han af gode män biträdes, förrättningsmännen pröfva hemman eller hemmansdel vara af sådan beskaffenhet att egostyckning utan olägenhet må kunna ske.

3 kap. Om jordafsöndring.

20 §. 1 mom. Egare af hemman, hvilket får klyfvas, hafve rätt att af hemmanets egovälde för alltid afsöndra till och med en femtedel af egovidden i en eller flera delar.

Inom Kopparbergs län må dock afsöndring ske utan afseende å afsöndringens storlek med hänsyn till hemmanet i sin helhet.

21 §. Afhandling rörande jordafsöndring — —

Inom Kopparbergs län pröfvar rätten i sammanhang med lagfartsansökningen, om afsöndring är i köpehandlingen till innehåll, läge och gränser så noga angifven, att någon osäkerhet derom ej kan uppstå;

anhållande jag värdsamt, att lagutskottet måtte vidtaga de redaktionsförändringar i mitt förslag, som kunna anses nödiga för vinnande af det åsyftade målet samt att utskottet måtte föreslå de ändringar eller tillägg i andra lagrum, som vid bifall till min motion kunna anses erforderliga.

Stockholm den 28 januari 1899.

D. Persson i Tällberg.

I motionen instämma:

Ollas A. Ericsson.

E. Norman.

A. Hansson i Solberga.

Sam. Söderberg.

B. P. Ersson.